

Területfejlesztők Napja 2026.09.16. Pécs

EGYET ELŐRE EGYET HÁTRA?

A TERÜLETI TERVEZÉSI RENDSZER HAZAI FOLYAMATAI EURÓPAI PERSPEKTÍVÁBAN

Salamin Géza

Salamin Zs. 2025

TERÜLETI TERVEZÉSI RENDSZERÜNK JEGYEI

- A tervezés (tervutasítás) bukása
- Új tervezési rendszer: Tftv 1996, Étv. 1997
- Mozgatórugók:
 - Válságkezelés – piaci kudarc
 - Piacgazdaság és önkormányzatok kontrollja - építésszabályozás
 - EU (Kohéziós források) - forráslehívás
- Félig eredmény: kompetenciák, szakmai
- Jelentős szakmai ambíciók, de a szakmai tudományos tudástranszfer elmaradt
- EU adaptációs igyekezet (területi kohézió, integrált tervezés, stb.)

TÉR ÉS
TÁRSADALOM

[ELTE KRTK RKI](#)

[AKTUÁLIS SZÁM](#)

[ARCHÍVUM](#)

[A FOLYÓIRATRÓL ▾](#)

[KÉZIRATBEKÜLDÉS](#)

[ELŐFIZET](#)

[FŐOLDAL](#) / [ARCHÍVUM](#) / 39. ÉVF. 4. SZÁM (2025) / [Tanulmányok](#)

Európai trendek – hazai átalakulás a tervezésben. A magyarországi területi és településtervezés és változásainak értékelése az európai típusok és trendek fényében

Salamín Géza

Budapesti Corvinus Egyetem, Fenntartható Fejlődés Intézet,

 PDF

A HAZAI TERÜLETI TERVEZÉS CSAK NAGYON SZÉTTAGOLT FORMÁBAN JÖTT LÉTRE

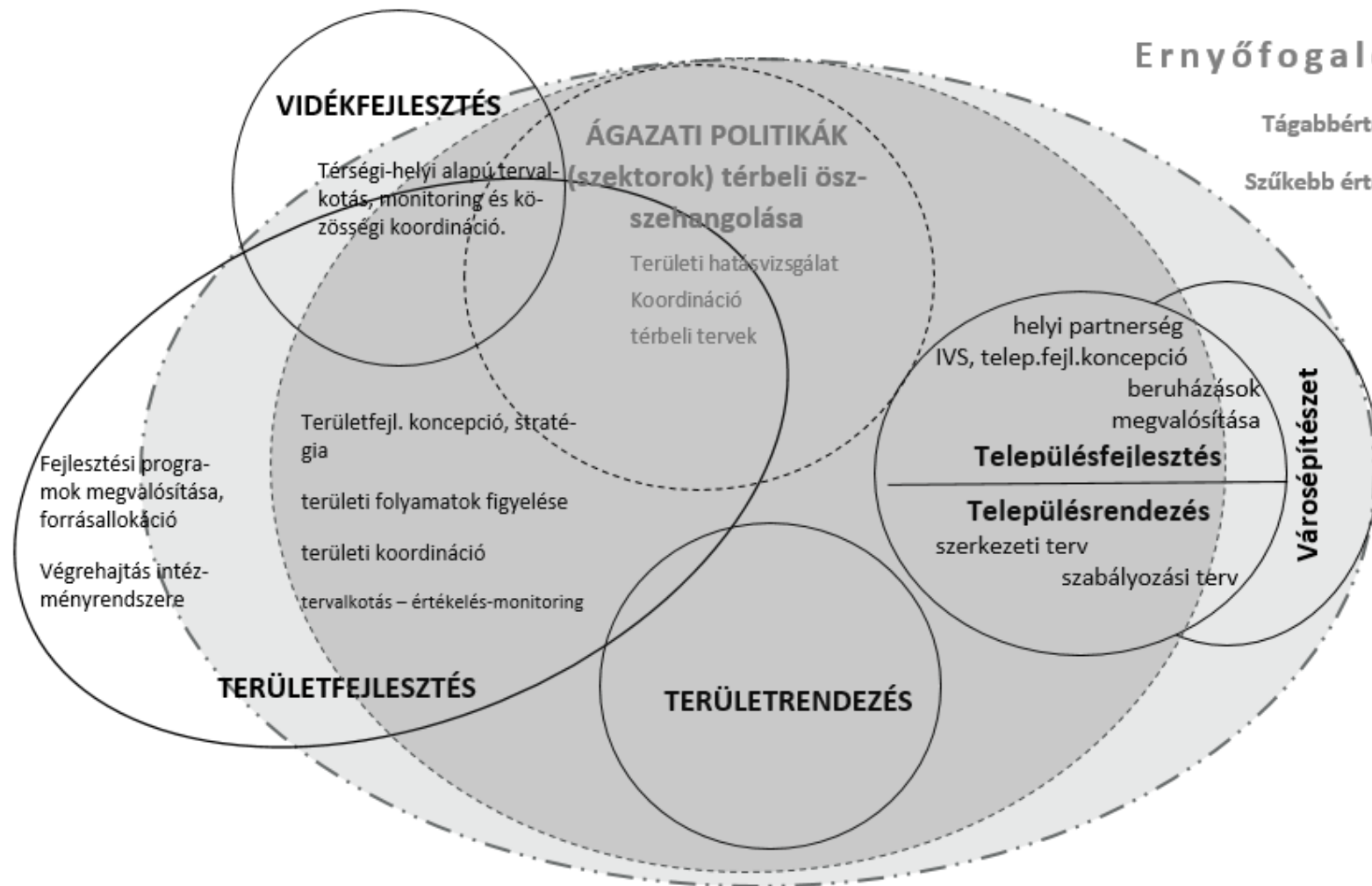

TÉRBELI TERVEZÉS

Ernyőfogalom

Tágabbértelemben: —

Szűkebb értelemben: - - - - -

Forrás:

Salamin, G.; Péti, M. (2019): Tervkészítéstől a governance-ig: A térbeli tervezés európai fogalma, jelentései és lehetséges hazai kapcsolódásai. Tér és Társadalom (3)

FOKOZATOS TRENDFORDULÓ 2012-TŐL

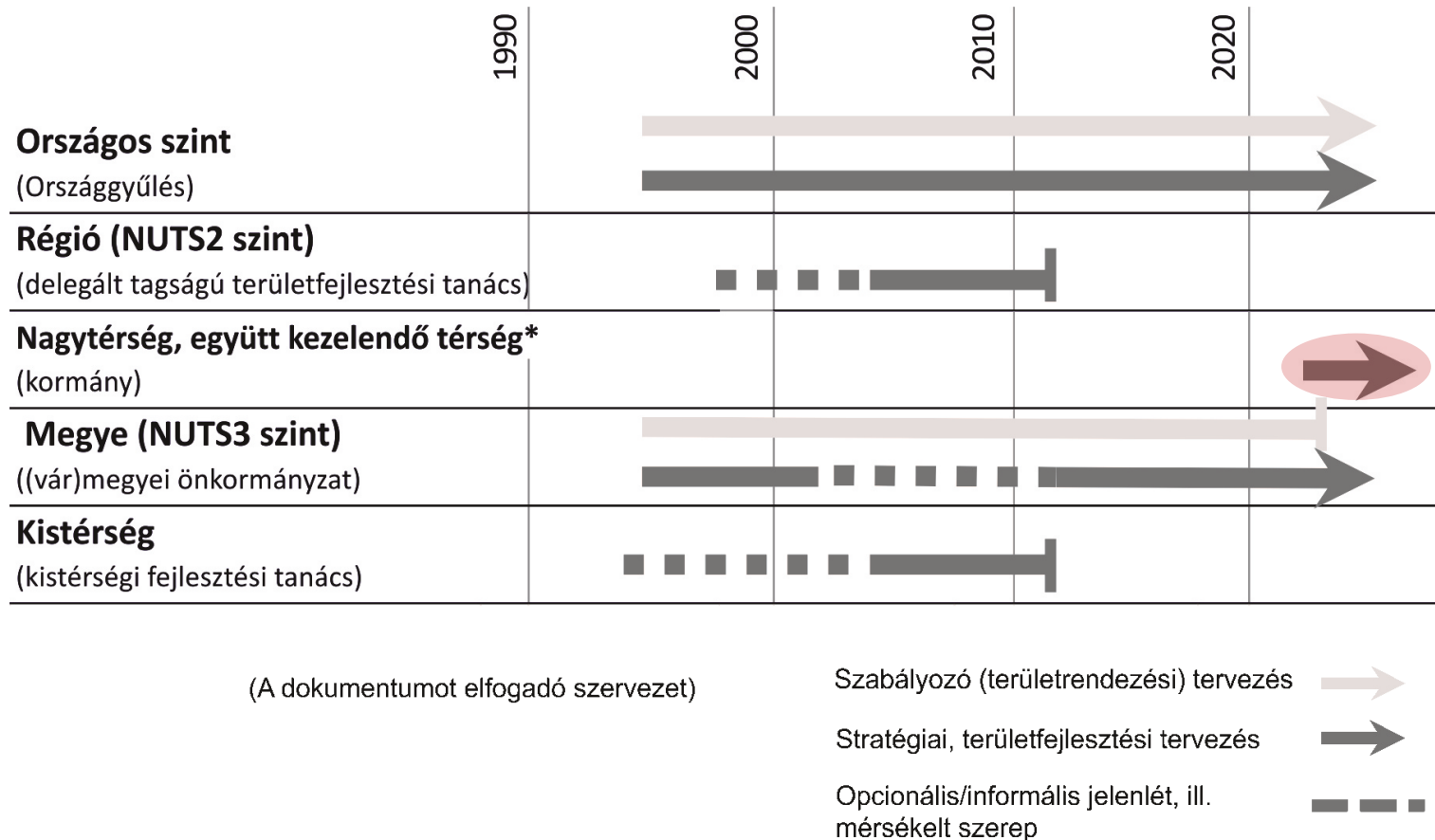
- Felemásan kiépült szakmai kapacitások legyengítése és leépítése
- A tervek súlytalanítása: Kiemelt beruházások, Országos főépítési és tervtanácsi hierarchia
- A települési szintű tervezés műszaki technikai karakterének erősítése MÉpTv
- Sokféle, gyakran rövidéletű tervezési tér, érdemi kompetenciák nélküli tervekkel
- Önkormányzatok súlytalanítása
- Más szakpolitikákat térben aktívan koordinálni képes közpolitikai terület helyett a területi tervezés maga is inkább tovább ágazatosodik
- A területi tervezés ágazatosítása Integrált tervezés eltűnik – újra ágazatosodik
- Az EU-tól tanulás kifulladás

A változások üzenete:

A tervezés nem eszköz – hanem akadály!

A szupralokális területi tervezési szintek változása a rendszerváltozás óta

Európai trendek

Reakciók:

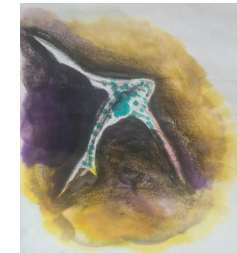
- Regionális szint megszűnése vagy szerepvesztése jelentkezik (Nagy-Britannia, Dánia, Hollandia)
- Erős szakmai kritikák, mely szerint ez a neoliberális governance, az állam kontrolláló és jóléti funkcióit feladja
- Legitimitási deficit
- Puha terek létrejönnek, de meg is szűnnek
- A területi tervezés EUrópaizálódása centrum periféria mintában él.
- EU-politikák is ösztönzik, generálnak új tereket: EGTC, Makrorégiók, CLLD, LEADER, ITI, CBC programok, stb.

1. Az „új” governance paradigma, szereplők és szerepek változása
2. Az új terek megjelenése, „rescaling”
3. EUrópaizálódás
4. Fenntarthatósági paradigma
5. Funkció – értelmezés – integrált tervezés

A hazai rendszernek nincs nemzetközi kompatibilitás

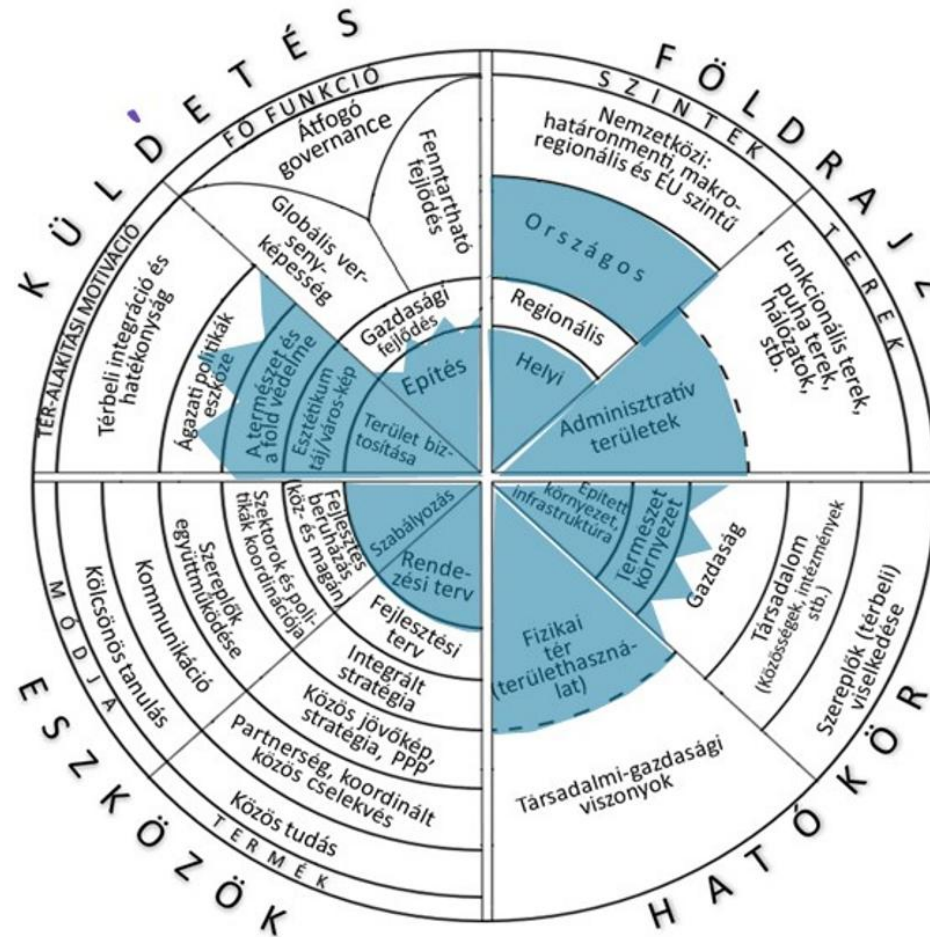
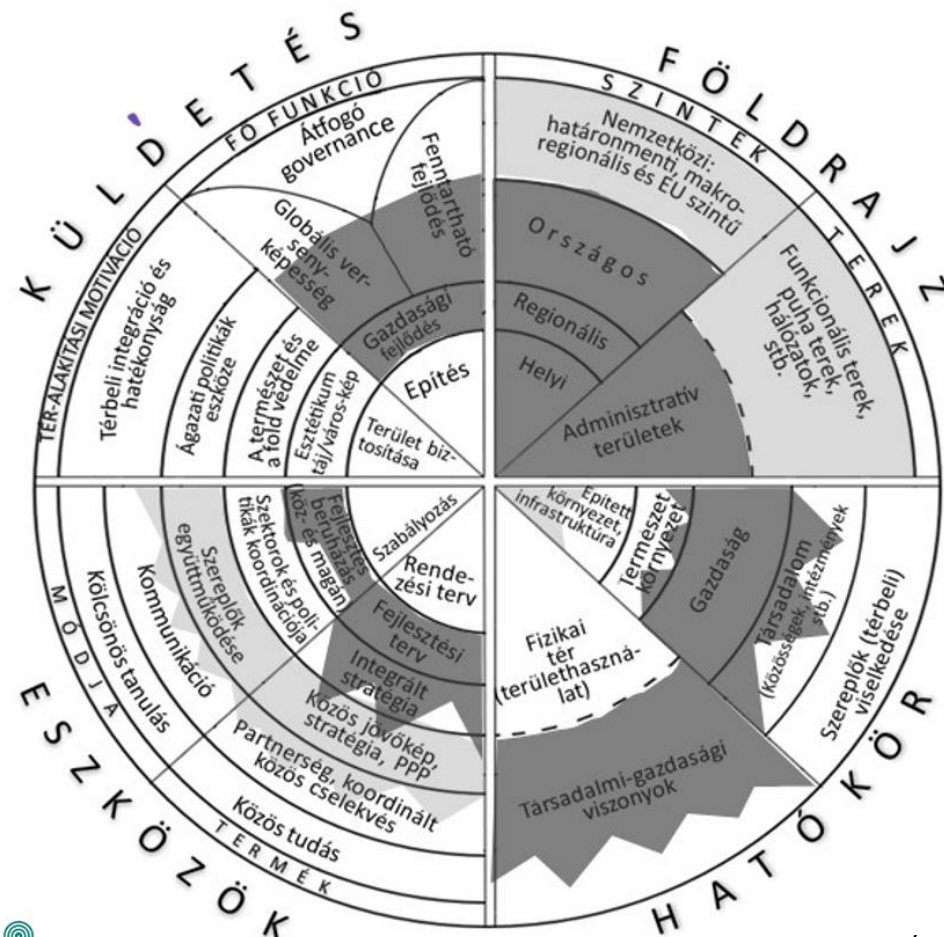

A területi tervezés fő típusainak formai karaktere

Terület/település-fejlesztés

Terület/település-rende

Forrás:

Salamin, G. (2025): Európai trendek – hazai változások a tervezésben: a magyarországi területi és településtervezés változásainak értelmezése az európai típusok és trendek fényében. Tér és Társadalom (4)

A.
„Európaizálódás”

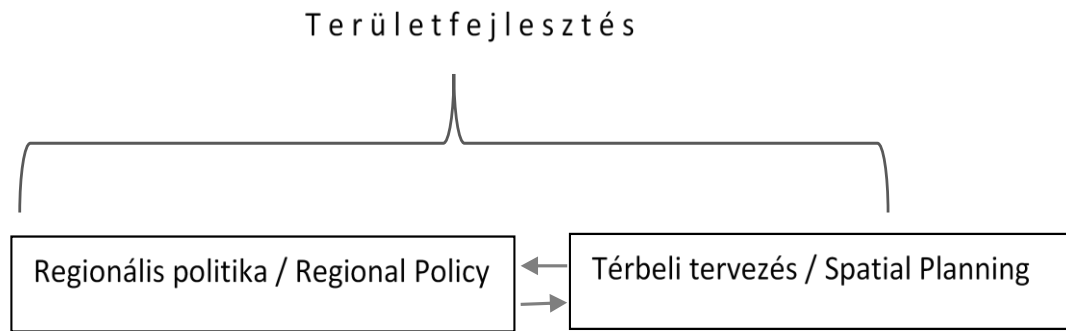

B.
Hazai trendek

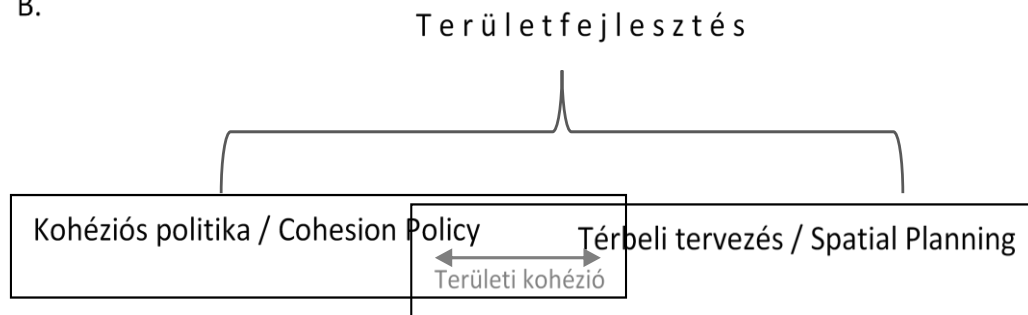
Mi a területfejlesztés?

A.

- Egy központi forrásallokációs mechanizmus vs. **a terek-helyek fejlődés koordinációja?**
- A központi kormányzat kontrollja a terek fölött vs. **többszintű kormányzás gyakorlata?**

B.

Forrás:

Salamin, G.; Péti, M. (2019): Tervkészítéstől a governance-ig: A térbeli tervezés európai fogalma, jelentései és lehetséges hazai kapcsolódásai. Tér és Társadalom (3)

Nem csak nálunk?

- „...Lengyelországban, Csehországban és Magyarországon az eltérő európaizálódási pályák ellenére a kommunista korszak és az átmeneti időszak örökségei – pl. az alacsony adminisztratív kapacitás, a klientelizmus és a helyi vezetők passzivitása – az uniós források stratégiai és helyalapú felhasználására vonatkozó uniós követelményeknek való felületes és formális megfeleléshez vezettek, és az EU-t a kormányok nagyrészt fejőstehénnek tekintették, így a területi és helyi stratégiai tervezés általában üres „kirakatgyakorlat” maradt”

Dąbrowski, Piskorek 2018

Országos területi-fejlesztési tervek

Következtetések:

Amit egy jobb rendszer építéséhez figyelembe kell venni

- Magyarországon a területi tervezésnek csak egy **eszközvezérelt országos rendszere** alakult ki, és ez mostanában tovább erősödik:
 - azért készülnek tervek, hogy támogatási forrásokat lehívjunk/elköltsünk, vagy építési szabályokat érvényesítsünk, ill. alkossunk az állami kontroll érvényesítésére
- A tervezési rendszerünk mélyen beágyazódik a politikai és a demokratikus rendszerünkbe, közigazgatási-közjogi rendszerünkbe, a kultúrába, és a szakmai kultúrába egyaránt
- Egy központi forráshallokációs mechanizmus vs. a terek-helyek fejlődésének koordinációja?
- EU-ágazat és építésügyi ágazat avagy a térségek integrált fejlődéskoordinációja?
- A központi kormányzat kontrollja a terek fölött – vagy többszintű kormányzás gyakorlata?
- Szakmai tudástranszfer és megújulás

Salamin Zs. 2025

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Salamin Géza